

ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ

ГРАМАДСКАЯ КАМΠΑНИЯ «ПРАВААБАРОНЦЫ ЗА СВАБОДНЫЯ ВЫБАРЫ»

ВЫБАРЫ Ё ПАЛАТУ ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ШОСТАГА СКЛІКАННЯ

Справаздача па выніках назірання за рэгістрацыяй ініцыятыўных груп

Назіранне ажыццяўляюць актывісты РПГА «Беларускі Хельсінскі камітэт» і ПЦ «Вясна» ў рамках кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары»

ВЫСНОВЫ

- Працэс рэгістрацыі ініцыятыўных груп кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў сёлета прайшоў больш дэмакратычна, чым падчас папярэдняй выбарчай кампаніі;
- пераважная большасць ініцыятыўных груп апазіцыйных прэтэндэнтаў на дэпутацкі мандат зарэгістраваныя. Адмоўлена ў рэгістрацыі 30 груп, што ў працэнтных адносінах менш за колькасць адмоваў на парламенцкіх выбарах 2012 г., але больш чым у 2008 г.;
- зафіксаваны асобныя выпадкі перашкод з боку ўладаў у дачыненні да сябраў ініцыятыўных груп апазіцыйных кандыдатаў.

І ЗАКАНАДАЎЧАЯ БАЗА

Згодна з артыкулам 65 ВК адным са спосабаў вылучэння кандыдатаў у дэпутаты з'яўляецца збор подпісаў выбаршчыкаў, які ажыццяўляецца ініцыятыўнай групай у колькасці не менш за 10 чалавек. Для рэгістрацыі ініцыятыўнай групы не пазней чым за 65 дзён да выбараў асоба, якая вылучаецца кандыдатам у дэпутаты, павінна падаць у адпаведную акруговую выбарчую камісію пісьмовую заяву аб рэгістрацыі ініцыятыўнай групы, копіі старонак пашпарта, што пацвярджаюць беларускае грамадзянства і рэгістрацыю на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, спіс сябраў ініцыятыўнай групы.

Акруговая выбарчая камісія разглядае заяву ў пяцідзённы тэрмін з дня яго паступлення, рэгіструе ініцыятыўную групу і выдае яе сябрам адпаведныя пасведчанні і падпісныя лісты для збору подпісаў выбаршчыкаў у падтрымку асобы, якая прапануецца для вылучэння кандыдатам у дэпутаты. У рэгістрацыі адмаўляецца ў выпадку парушэння патрабаванняў ВК.

Рашэнне акруговай выбарчай камісіі аб адмове ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы можа быць абскарджана асобай, якія вылучаецца кандыдатам у дэпутаты, у тэрытарыяльную выбарчую камісію ў трохдзённы тэрмін з дня яго прыняцця. Рашэнне тэрытарыяльнай выбарчай камісіі ў трохдзённы тэрмін можа быць абскарджана ў абласны (Мінскі гарадскі) суд. Суд разглядае скаргу ў трохдзённы тэрмін, яго рашэнне з'яўляецца канчатковым.

II РЭГІСТРАЦЫЯ ІНІЦЫЯТЫЎНЫХ ГРУП

У першыя дні работы камісій назіральнікі кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» зафіксавалі асобныя выпадкі адсутнасці сябраў камісій на сваіх працоўных месцах у вызначаны час, што перашкаджала падачы дакументаў. У г. Баранавічы 29 чэрвеня прэтэндэнт у кандыдаты Таццяна Малашчанка не адразу змагла падаць дакументы ў акруговую выбарчую камісію Баранавіцкай-Заходняй выбарчай акругі № 5.

У г. Шклоў падобная сітуацыя адбылася 30 чэрвеня ў акруговай камісіі Шклоўскай выбарчай акругі № 90. Актывіст “Тавары праўду” з г. Бялынічы Пётр Шымбалёў здолеў падаць дакументы толькі пасля доўгага пошуку сябраў камісіі ў кабінетах мясцовага райвыканкама. Старшыня камісіі Аляксандр Гурынаў патлумачыў гэту сітуацыю менавіта пачаткам працы, пры тым што першае пасяджэнне АВК адбылося яшчэ напярэдадні. Аналагічным чынам падавала дакументы ў Слуцкую выбарчую акругу №67 Аліна Нагорная: сябры камісіі з’явіліся на месцы і прынялі дакументы толькі пасля яе тэлефанавання ў ЦВК.

Ёсць звесткі, што на сябраў некаторых ініцыятыўных груп аказваўся ціск. Марына Хоміч, якая вылучаецца кандыдатам ад партыі БХД па Кальварыйскай выбарчай акрузе №104 (старшыня – Зінаіда Жаголкіна) у г. Мінску, паведаміла, што з камісіі тэлефанавалі ўсім 39 сябрам яе ініцыятыўнай групы і распытвалі аб сур’ёзнасці іх намераў удзелу ў зборы подпісаў.

У г. Лунінцы Брэсцкай вобласці прыхільнікі прэтэндэнта ў кандыдаты Леаніда Дубаносава сутыкнуліся з запалохваннем: дваіх маладых людзей тэрмінова выклікалі ў ваенкамат, жанчыне пагражалі забраць дзяцей, вымусіўшы яе выйсці са складу ініцыятыўнай групы.

У г. Светлагорску грамадскі актывіст Юрый Ляшэнка паведаміў, што пасля рэгістрацыі сваёй ініцыятыўнай групы атрымаў пазоў аб высяленні з дома для часовага пражывання. Ён расцэньвае гэта як ціск у сувязі з удзелам у выбарах.

Акруговая выбарчая камісія Старавіленскай выбарчай акругі №105 (старшыня – Мікалай Буры) адмовіла ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы сябра АГП Мікалая Казлова на той падставе, што ў спісе ініцыятыўнай групы былі выяўленыя неадпаведнасці. Мікалай Казлоў абскардзіў адмову АВК у Мінскую гарадскую выбарчую камісію. Было прынята рашэнне адмяніць рашэнне АВК Старавіленскай выбарчай акругі № 105 і зарэгістраваць яго ініцыятыўную групу, выключыўшы з яе членаў з «некарэктнымі дадзенымі».

Таксама АВК Старавіленскай выбарчай акругі №105 адмовіла ў рэгістрацыі ініцыятыўнай групы Мікалая Статкевіча. Фармальнай падставай паслужыла наяўнасць ў прэтэндэнта ў кандыдаты непагашанай судзімасці. У сваім рашэнні АВК спасылалася на норму ч. 7 арт. 60 ВК, паводле якой кандыдатамі ў дэпутаты не могуць быць вылучаны грамадзяне, што не маюць права ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь займаць пасады ў дзяржаўных органах і іншых дзяржаўных арганізацыях у сувязі з наяўнасцю судзімасці. Варта ўзгадаць, што пасля вызвалення палітзняволеных іх рэабілітацыя застаецца адным з патрабаванняў ЕС да Беларусі.

Паводле дадзеных ЦВК¹ усяго ў акруговыя выбарчыя камісіі паступіла 479 заяў, 3 заявы былі адкліканы.

Зарэгістраваныя 446 ініцыятыўных груп. 30 групам было адмоўлена ў рэгістрацыі, што складае 6,2%. Пры гэтым большасць адмоў зафіксаваная ў Мінску: 25 груп са 139 заяўленых, што складае 18%. Такім чынам, працэнт адмоваў у рэгістрацыі ініцыятыўных груп прыклана суадносіцца з працэнтам падчас мінулых кампаній па выбарах дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў. Высокая колькасць адмоваў у рэгістрацыі ініцыятыўных груп падчас выбараў 2012 года тлумачыцца тым, што групы Мікалая Статкевіча і Алеся Міхалевіча мінулы раз спрабавалі зарэгістравацца адразу ў некалькіх АВК, што не прадугледжана ВК.

Год правядзення выбараў	Пададзена заявак	Адмоўлена ў рэгістрацыі	Зарэгістравана	% адмовы
2008	455	23	423	5%
2012	440	85	354	19,3 %
2016	479	30	446	6,2%

З агульнай колькасці асоб, чые ініцыятыўныя групы былі зарэгістраваныя, членамі партый з'яўляюцца 160 чалавекі (33%). Больш за ўсё зарэгістравана ініцыятыўных груп прадстаўнікоў Аб'яднанай грамадзянскай партыі - 39 (24% ад колькасці партыйных вылучэнцаў шляхам збору подпісаў), Партыі БНФ – 29 (18%), Беларускай партыі левых «Справядлівы свет» 23 (14%), Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) - 16 (ці 10%).

III ЗБОР ПОДПІСАЎ

Зарэгістраваныя ініцыятыўныя групы ўжо пачалі збор подпісаў за вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў. Ён адбываецца ў спакойнай абстаноўцы. Зафіксаваны толькі асобныя інцыдэнты.

Як і падчас папярэдніх выбарчых кампаній, ёсць факты перашкодаў пры зборы подпісаў у інтэрнатах. У г. Мінску 6 ліпеня супрацоўнікі інтэрната ДУА «Беларускі дзяржаўны медыцынскі універсітэт» на праспекце Дзяржынскага забаранялі збіраць подпісы ў гэтым інтэрнаце прэтэндэнту ў кандыдаты Паўлу Стэфановічу і сябру яго ініцыятыўнай групы Зміцеру Кавалгіну. Выкліканыя супрацоўнікі міліцыі прапанавалі Стэфановічу і Кавалгіну праехаць у аддзяленне міліцыі для высвятлення абставінаў. Пасля складання пратаколу апытання, што агулам доўжылася каля трох гадзін, іх выпусцілі. Дзеянні супрацоўнікаў міліцыі абскарджаны ў ГУУС Мінгарвыканкама, пракуратуру Маскоўскага раёна г. Мінска і акруговую выбарчую камісію.

“Праваабаронцы за свабодныя выбары”.

¹ Па стане на 10:00 11 ліпеня 2016